

Haarlem

Gemeente Haarlem

drs. Cora-Yfke Sikkema

Wethouder duurzaamheid, mobiliteit, beheer en onderhoud

Retouradres: Stadhuis, Postbus 511 2003 PB Haarlem

Aan de leden van de raad

Datum 13 februari 2017
Ons kenmerk 2017/79260
Contactpersoon Peter Tobben
Doorkiesnummer 023-5113917
E-mail ptobben@haarlem.nl
Onderwerp Halfjaarlijkse voortgangsbrief SPA

Geachte leden,

Met het vaststellen van de kadernota op 30 juni 2016 stemde u in met de uitvoering van het Strategisch Plan Afvalscheiding (SPA).

SPA bevat de uitgangspunten voor het Haarlemse grondstoffenbeleid voor de periode 2016 – 2022. De door de gemeenteraad vastgestelde bijbehorende ambitie is het verhogen van het afval-scheidingspercentage van 37% nu naar 68% in 2022 en het verlagen van de hoeveelheid restafval van 286 kg per inwoner per jaar naar 130 kg in 2022. Ook moet dit resulteren in een beheersbare afvalstoffenheffing. Om dit te bereiken worden in het SPA diverse maatregelen voorgesteld. Met deze brief wil ik u informeren over de stand van zaken.

Aanleiding

In Haarlem wordt 37% van al het huishoudelijke afval gescheiden aangeboden in de vorm van glas, papier, gft, textiel, plastic enzovoort. Dat moet veel beter en dat kan ook beter. We moeten hiervoor extra maatregelen nemen. Die maatregelen zijn opgenomen in het SPA. Met het SPA sluit Haarlem ook aan bij de landelijke ambities die zijn neergelegd in het programma VANG (Van Afval Naar Grondstof).

Terugkoppelmomenten

Elk half jaar informeer ik u per voortgangsbrief over de actuele stand van zaken.

Deze kunt u in februari en augustus tegemoet zien.

De financiële consequenties van de uitgewerkte maatregelen worden jaarlijks met de behandeling van de kadernota aan u voorgelegd.

Tot slot is er met u afgesproken dat de manier van het financieel belonen van het afval scheiden via de afvalstoffenheffing, dat het sluitstuk van het SPA vormt, eind 2018 ter besluitvorming aan u wordt voorgelegd. Bij een positief besluit hierover, kan dit vanaf 2020 worden ingevoerd.

Haarlem

2

In gang gezette maatregelen

Van het maatregelenpakket uit het SPA zijn er drie inmiddels in gang gezet:

- Bij geschikte laagbouwoningen, die nog niet in bezit waren van een rolcontainer voor groente, fruit en tuinafval (gft), zijn in juli en oktober 2016 bijna 3.000 gft-containers uitgezet en in gebruik genomen.
- Op 24 september 2016 startte de bewustwordingscampagne “Wij Haarlemmers scheiden ons afval”. Alle Haarlemmers ontvingen een inzameltas met logo, met daarin een info-brief en een flyer over afval scheiden. Ook zijn er in oktober 2016 met een ludieke actie 8 ‘logo-fietsen met kratje’ uitgedeeld.
- Per 1 oktober 2016 is het mogelijk om in de plastic containers naast het plastic verpakkingsmateriaal ook blik en drankkartons (PBD) aan te bieden.
- Op dit moment wordt de Afvalstoffenverordening en het bijbehorende Uitvoeringsbesluit aangepast om de SPA-maatregelen mogelijk te maken, zoals gft-inzameling bij hoogbouw en de afstand tot restafvalcontainers. De concept-verordening wordt na het zomerreces ter besluitvorming voorgelegd.

Pilots

Voordat een maatregel stadsbreed wordt ingevoerd, wordt het eerst op kleine schaal geprobeerd om de voor Haarlem meest effectieve methode te achterhalen.

- Op 23 januari 2017 startte de Schillenboer in enkele straten van de Vijfhoek en Leidsebuurt. Het doel is om bewoners van woningen, waar geen ruimte is voor een gft-rolcontainer, de gelegenheid te bieden om hun gf(t) gescheiden in te leveren. Er zijn bakjes inclusief composteerbare zakjes voor in de keuken beschikbaar gesteld. Volle gft-zakjes kunnen bij de schillenboer en in verzamelcontainers op straat worden ingeleverd.
- Sinds 11 januari 2017 staan bij 4 moskeeën in Schalkwijk broodcontainers. Vanuit de islamitische geloofsovertuiging mag geen voedsel worden verspild. In andere gemeenten is aangetoond dat op deze wijze het gebruik van gft-rolcontainers c.q. het gescheiden aanbieden van het gft wordt gestimuleerd.
- Vanaf half november 2016 tot eind 2017 nemen 10 sportverenigingen en scholen deel aan het programma Schoon Belonen. Voor elke ingeleverde volle zak met petflesjes en blikjes wordt € 2,50 uitgekeerd, gefinancierd door subsidie zwerfafval. Doel is het verhogen van de bewustwording voor afval scheiden en het tegengaan van zwerfafval.

Resultaten

Omdat de exacte cijfers met 2 maanden vertraging geleverd worden (i.v.m. afhandeling weegbonnen), zijn er voor 2016 nog geen harde cijfers beschikbaar. Hoewel de extra gft-rolcontainers pas vanaf juli in gebruik zijn en het PBD pas vanaf oktober mogelijk is, geven deze stromen al een positief beeld. Dat geldt ook voor de afname van het restafval.

In de volgende voortgangsbrief informeer ik u over de verder ontwikkeling van de scheidingsresultaten onderbouwd met cijfers.

Verbetervoorstellen

Voor het SPA is een gecombineerd projectteam samengesteld met medewerkers van de gemeente en Spaarnelanden. Voor de aansturing van het project is een procesteam gevormd. Het voorbereiden, uitwerken en invoeren van de diverse maatregelen vindt plaats in werkgroepen.

Nader onderzoek in de werkgroepen en voortschrijdend inzicht heeft binnen het SPA geleid tot twee verbetervoorstellen.

1. Bakken in plaats van zakken voor PBD

In het SPA wordt voorgesteld plastic zakken te gebruiken om plastic, blik en drankkartons (PBD) in te zamelen. Het argument is het stadsbreed (laag- en hoogbouw) kunnen hanteren van één inzamelsysteem. Op basis van de toen bekende landelijke gegevens was het gebruik van zakken goedkoper dan duobakken.

Voor het inzamelen van PBD met plastic zakken is de inzamellogistiek bekeken, toegepast op de Haarlemse situatie, en zijn de meest recente ervaringscijfers elders in het land opgevraagd. Dat heeft tot de volgende nieuwe inzichten geleid:

- Door beperkte trottoirruimte of het ontbreken van (geschikte) lantaarnpalen kunnen niet overal kroonringen, om de plastic zakken op te hangen, worden toegepast en moet daar voor een ander inzamelsysteem gekozen worden.
- Op basis van ervaring bij andere gemeenten blijkt dat er extra bemensing nodig is om de benodigde inzamelcapaciteit te kunnen halen.
- De aanschaf- en distributiekosten van de zakken zijn hoger (12 ct/zak) dan aanvankelijk aangenomen (5 ct/zak).
- De opbrengst (11 à 17 kg per jaar per inwoner) blijft achter bij de verwachting.
- Negatieve beeldvorming bij het herintroduceren van zakken in het straatbeeld.

Per saldo zijn de kosten bij het inzamelen van PBD met plastic zakken hoger en de opbrengsten lager dan in het SPA is aangenomen.

Toepassing op de Haarlemse situatie, de meest recente gegevens en voortschrijdend inzicht hebben tot een advies geleid om niet te kiezen voor zakken maar voor:

- verzamelcontainers in compacte stadsdelen en bij hoogbouw en
- duorolcontainers bij laagbouw (voor PBD én papier).

Een kosten efficiëntere inzamelwijze (minder voertuigen, ritten en bemensing), hogere grondstoffenopbrengsten en de extra papieropbrengsten bij duorolcontainers zorgen voor een beter financieel model dan het model met zakken. Daarnaast is het een duurzamer model omdat de CO₂-emissiebesparing hoger is dan bij zakken, er zijn minder rijbewegingen nodig en er ontstaat een schoner straatbeeld.

Er bestaat enige discussie over de vraag of het voorscheiden van PBD nog wel nodig is en of dat niet veel beter en goedkoper kan via de nascheiding.¹

Haarlem heeft expliciet gekozen voor bronscheiding. Op dit moment levert bronscheiding kwalitatief, vooral in zeer stedelijk gebied, de hoogste opbrengst. Hoewel nascheidingsinstallaties naar verwachting steeds beter zullen worden, blijft het verschil in kwaliteit en opbrengst nog groot. Is op termijn volledige nascheiding van PBD toch lucratief en de gemeenteraad kiest hiervoor, dan zijn de (duo) bakken geen desinvestering omdat ze ook voor andere fracties inzetbaar zijn.

Het voorstel van bakken in plaats van zakken voor de inzameling van PBD heeft een ander investeringsritme. Zo moet er aan de voorkant meer geïnvesteerd worden in de duocontainers. Het aangepaste voorstel voor de inzameling van PBD zal echter binnen de financiële kaders van het SPA worden uitgevoerd. Dit wordt verder met de herijking van het SPA bij de kadernota meegenomen.

Uitgangspunt is om te beginnen met de verdere uitrol van de duocontainers, binnen de mogelijkheden van de inzamelcapaciteit van het huidige voertuig. Omdat de

¹ GFT, papier, textiel en glas zijn veel waardevoller als ze aan de bron worden gescheiden en niet vermengd worden met huishoudelijk restafval. De hierdoor vervuilde fracties kunnen niet meer hoogwaardig worden ingezet.

Haarlem

4

leveringstijd van nieuwe voertuigen ongeveer een jaar bedraagt, vindt de volledige uitrol over alle (geschikte) laagbouwwooningen pas in 2018 plaats. De verzamelcontainers voor PBD in zeer verstedelijkte gebieden en bij hoogbouw worden met het uitrollen van het implementatieplan per wijk meegenomen.

2. Implementatieplan per wijk

In het SPA zijn diverse maatregelen in de tijd gefaseerd gepland, onder andere om de investeringskosten over de looptijd te verdelen. Behalve het financiële beheer-voordeel kent het volgordelijk invoeren ook een aantal nadelen. Zo kan het aantal restafvalcontainers pas volledig worden teruggebracht als de extra maatregelen voor PBD en gft voldoende effect hebben gesorteerd. Ook moeten bewoners meerdere keren worden benaderd voor de invoering van elke nieuwe maatregel.

Het effect van de maatregelen voor gft, PBD en andere grondstoffen is groter naarmate restafvalcontainers op grotere afstand staan. Een integrale invoering van de maatregelen per wijk is daarom qua opbrengst het meest effectief. Bovendien beperkt het de noodzaak tot tijdelijke maatregelen. Ook worden bewoners in één keer bij de totale aanpak per wijk betrokken. Bewoners geven aan dat ze graag het voorzieningenniveau meteen op peil willen hebben.

Kortom, het effect van het 'omgekeerd inzamelen' (grondstof dichtbij en restafval veraf) zoals vastgesteld in het SPA is groter als de maatregelen in één keer worden ingevoerd. Dit houdt in het plaatsen van voldoende grondstofcontainers dichtbij, waar mogelijk aan huis, en restafvalcontainers op grotere afstand. De maatregelen worden integraal met de wijkraad en buurt besproken, voorbereid en ingevoerd.

Spaarnelanden krijgt de opdracht om het implementatieplan per wijk uit te werken en de consequenties (financieel, logistiek, planningtechnisch et cetera) in beeld te brengen en betreft daarbij de wijkraden. Het resultaat wordt eerst voor besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.

Komend half jaar

Voor het programma SPA staat de komende maanden het volgende op stapel:

- Het uitvoeren en evalueren van de pilot Schillenboer (inzameling gft in zeer stedelijke gebieden), broodcontainers en pilot schoon belonen.
- Het monitoren van pilots en de resultaten ervan elders in het land.
- De jaarlijkse herijking van het SPA met de behandeling van de kadernota.
- De aangepaste afvalstoffenverordening wordt ter besluitvorming voorgelegd.
- Het resultaat van het 213a Onderzoek van Afval naar Grondstof wordt als input meegenomen in de uitwerking van SPA.
- De communicatiecampagne wordt dit kwartaal onder andere ingezet om het gebruik van het huidige areaal gft-rolcontainers verder te optimaliseren.
- Waar mogelijk en binnen de capaciteit van het huidige voertuig worden bij laagbouw extra duo-containers voor papier en PBD uitgezet.
- Het nader uitwerken van een implementatieplan per wijk.

Met vriendelijke groet,

drs. Cora-Yfke Sikkema